

УДК 323.39

В.Л. Штефан, доц., канд. істор. наук, І.С.Конобрицька, Н.В.Криворучко, студ. гр. ДІ-10

Кіровоградський національний технічний університет

Національна еліта як основа державності: стан, проблеми її формування та завдання

Стаття піднімає одну з головних проблем нашої країни - формування відповідальної, компетентної, високопрофесійної, патріотичної еліти. На жаль, сучасні управлінці, в своїй масі, не відповідають цим вимогам. Чому? Що не дозволяє нам зробити прорив в економіці? Чим загрожує нам втрата інформаційного простору, русифікація, падіння моралі, корупція? На ці та ряд інших питань намагаються знайти відповідь автори статті.

еліта, номенклатурно-тоталітарна еліта, незалежність, менталітет, клан, управлінська еліта, національно-державна свідомість, політична нація, кадри

Історія свідчить: успішний розвиток держави, її здатність у світі залежить від того, яких поводитирів вона має, чи є у неї своя, патріотична еліта, бо від політичної еліти залежить майбутнє держави.

В 1991р. Україна успадкувала комуністичну номенклатурно-тоталітарну еліту, досить потужну, освічену, фахову і до деякої міри талановиту, яка у 80-х роках ХХ століття попала під вплив нового мислення і усвідомлення необхідності перебудови суспільства, ідеології. Взяття на озброєння національно-демократичних гасел дозволило їй залишитись при владі. Це вона проголосувала за суверенітет і незалежність («революція згори») і найбільше виграла: захопила керівні посади, матеріальні багатства, створила нову державу в своїх інтересах, а не в інтересах народу. Вона не позбулася ментальності України як провінції імперії, сприяє посиленню зросійщення українського суспільства, діє, в міру можливості, на користь Росії, її політики. Корумпованість, тінізація економіки, мафієзація влади, ігнорування інтересів держави і народу, союз з російськими кланами, привели до наростання невдоволення мас і помаранчевої революції. Влада, посади стають об'єктом торгу, купівлі-продажу, а відтак не піддаються реформуванню. Міняються тільки особи біля державного корита (по силі грошей). Боротьба за владу, як спосіб збагачення для сучасної еліти, стає головною метою її життя. Така еліта, як і в період горбачовських реформ, нездатна реформуватись. Нова ідеологія, нове мислення у владних структурах наштовхується на величезний супротив. Поступово старі кадри поступаються більш молодим - їх дітям, рідним, родичам, кумам, «любим друзям». Для цього у маси кидаються нові гасла: «бандитам - тюрми», «бізнес - від влади», яких ніхто і не думав виконувати. Замість вирішення корінних проблем, визначення стратегії і пріоритетів (як у Росії) держави і нації, йде постійна боротьба за владу, втрачаються позиції у міжнародних відносинах, посилюється залежність від Росії.

Міняються тільки особи біля державного корита (по силі грошей), боротьба за владу, як спосіб збагачення для сучасної еліти, стає головною метою її життя. Така еліта, як і в період горбачовських реформ, нездатна реформуватись, нова ідеологія, нове мислення у владних структурах наштовхується на величезний супротив. Поступово старі кадри поступаються більш молодим - їх дітям, рідним, родичам, кумам, «любим друзям». Для цього у маси кидаються нові гасла: «бандитам - тюрми»,

«бізнес - від влади», яких ніхто і не думав виконувати. Замість вирішення корінних проблем, визначення стратегії і пріоритетів (як у Росії) держави і нації, йде постійна боротьба за владу, втрачаються позиції у міжнародних відносинах, посилюється залежність від Росії.

Здавалось би, Україна, як ніяка інша республіка бувшого СРСР, повинна мати найбільш елітну управлінську еліту, бо це ж Київська Русь стала фундаментом цивілізаційних процесів у московитів. Та і вся історія Росії, (і більшовицької), це період «висмоктування» кращих національних кадрів з окраїн до Москви: цим самим збіднювалась національна еліта, а та, що забиралась у Москву, втрачала свою ментальність, культуру, почуття національної Батьківщини. Народ України втрачав своїх поводитирів, бідніла культура, наука, мова, історична пам'ять. Все національно свідоме, горде, незалежне знищувалося фізично (починаючи від Калнишевського), ізольовалося у тюрмах, таборах ГУЛАГах, на «страйках комунізму», вивозилося в Росію на постійне поселення, знищувалося голодом, а на їх місце вповзав москаль, який не визнавав нашої мови, культури, звичаїв, їв наш хліб і сало, сміявся з нашої терплячості.

В історії відомо, що для українця характерною рисою був (і залишається) індивідуалізм («моя хата скраю»), який веде до браку дисципліни, обплывування власних авторитетів, невміння створювати свою владу, нездатність нації згуртуватися у найскладніші періоди своєї історії. Українець історично виявляє свою невпевненість, нездатність, неможливість, меншовартість і це більш небезпечно, чим ворог зовнішній.

Вразливою рисою українця є неповага до авторитетів. Багатівікове іноземне панування сприяло тому, що влада стала синонімом чужої влади. І сьогодні українські політичні авторитети, представники місцевої влади опоганюються українським суспільством, бо в них вбачають «агентів Москви чи Заходу», чому сприяє їх антинародна, антиукраїнська (в багатьох випадках) політика (власне збагачення, ігнорування інтересів народу і держави, млявість, низькопоклонство та інше).

Ще одна вразлива ланка в становленні української еліти - незавершеність формування дієздатної національної політичної влади, як носія усього нового, передового. Саме вона повинна нести відповідальність за всі ті негативні процеси, що мають місце в Україні, за втрачену можливість, «тінізацію» економіки, корупцію, відрив влади від суспільства, дряблість, нерішучість у відстоюванні національних інтересів. Кожний із можновладців діє так, немов би він прийшов до влади тимчасово і друге головне його завдання - збагатитися. Одна за одною створюється партії з єдиною метою - прийти до влади. І якщо говорити про майбутнє України то врешті-решт все буде залежати від того, чи зможемо ми створити українську правлячу еліту.

Що ж потрібно, щоб наша еліта відповідала інтересам України?

По-перше, еліта повинна мати почуття патріотизму, святості своєї Вітчизни. В наш час, на жаль, «українською рукою» паплюжиться складний процес становлення української влади в тому числі і з і Європейських трибун. Історія засвідчує, що втрата державницьких ідеалів ставала можливою через дії її керівної верхівки. Це добре розуміла Росія, яка основною своєю метою ставила «приватизацію» української еліти, культивування між нею згоди. «Задля нашої (російської) безпеки на Україні треба насамперед посіяти незгоду», говориться в циркулярі російського міністра Голицина (за часів Катерини II).

Друга вимога - здатність політичної еліти консолідувати суспільство. Коли провідники нації борються за повне визволення і за державну незалежність цілої нації - кожен член нації для них дорогий союзник, бієць однієї й тої самої армії, без якої здобуття незалежності неможливе. Нам, перш за все, сьогодні потрібно відірвати політичну еліту від Москви, перестати плазувати перед чужоземними, жити лише чужими ідеями і територіями. На жаль, наші політики намагаються знайти собі союзника поза межами України, запевняючи його у своїй безмежній відданості, намагаючись отримати допомогу в захопленні влади. Нам потрібно віддалитися від

Москви, але так, щоб не «утопитися» в Європі. Цього нам не вдавалося зробити століттями і не вдається сьогодні.

Третьою принциповою рисою, яка має бути притаманною політичній еліті, - це здатність генерувати і втілювати в життя суспільні інновації, бути «двигуном» суспільних зрушень.

Таким чином еліта - це найкращі представники нації, меншість, яка повинна розробляти та впроваджувати національну ідею. Чи можемо ми стверджувати, що така еліта у нас є! Поки що вона представлена бувшими партійними, комсомольськими та господарськими керівниками, яка не здатна творити нове, відповідати вимогам часу. З іншого боку, це управлінці, що стали ними завдяки нагромадженню багатства переважно нечесним шляхом. І ті, і інші не можуть мислити державними масштабами і діяти в інтересах суспільства. В цьому наша трагедія. Нині це одна з найслабкіших позицій державотворчого процесу. Формування нової еліти тільки розпочалося і цей процес тривалий. І все ж, якщо наш народ хоче мати свою країну, він мусить мати своїх патріотичних, національних лідерів, поводитирів. Без них, без їх політичної думки, ще ні одному (і, перш за все, нашому) народові не вдавалося і не вдасться мати свою державу. Для нас сьогодні історія немов би зупинилася і ми тупцюємо на місці, не знаємо, куди іти, що робити, як далі жити. Наша еліта та її поводитирі цей час використовують на власне збагачення, гублять не тільки економіку, а й народ, його віру в краще майбутнє. Уроки історії так і не засвоєні сучасними політичними діячами, а народ не в змозі віднайти національного патріота - лідера. Дивлячись на це приходиш до висновку: нам надто довго ще прийдеться чекати свого «Вашингтона з новими і праведними законами».

Труднощі сьогодні полягають і в тому, що вся наша «еліта» підготовлена, вихована радянською системою, вона носить «російську шинелю», якої не в змозі позбутися. Частина її не може уявити собі, як можна жити самостійним розумом, без угоди, копіювання, мати свою думку, захищати інтереси свого народу.

Сьогодні наша еліта виявилась нездатною консолідувати суспільство, більше того, вона паразитує на проблемах, на розмежованості нації, на мові, на регіональних інтересах. Головне тут - відірвати нашу еліту від Москви. Зробимо це - ми перемогли, бо нація, яка живе чужими ідеями і теоріями, не може мати своєї країни. Якщо на Заході еліта визначається якістю отриманої освіти, то в Україні це бувша партійно-комсомольська та господарська номенклатура, що не спромоглася на реформування періоду перебудови, але яка накрала багатства народу шляхом приватизації, далека від порядності та інтелектуальності еліти, від інтересів держави та народу. Чим скоріше вона буде змінена новою, молодого, патріотичною елітою, тим швидше Україна вийде з кризового стану. Слід бути дуже обережним і об'єктивним при підборі нової генерації еліти, яка в масі своїй стала такою ж, як і старі кадри. Цей процес, на наш погляд, може зайняти якщо не століття, то багато десятиліть. Але це не повинно нас лякати, адже мова йде про долю України і українців. Головні вимоги і оцінка еліти - уміння консолідувати суспільство, виховання українського громадянина-патріота.

Внаслідок відсутності і малочисельності національної патріотичної еліти, український народ неодноразово втрачав незалежність. Ситуація повторюється: якщо наша еліта буде і надалі формуватися за допомогою грошових мішків, є побоювання, що вона продасть спершу все те, що ще є в Україні, а потім і її саму найближчому покупцеві. Отже, формування національної еліти - вимога часу. Кадри вирішували і будуть вирішувати все.

Коли розмірковуєш над тим, чому нас так зневажає не тільки російський чи російськомовний народ, а й деякі представники російської еліти, то приходиш до висновку, що основна причина в нас самих, в нашій рабській мовчазності, в тому, що у нас поки що немає патріотичної еліти, яка виховувала б в українця гордість, патріотизм, здатність давати адекватну відповідь русофілам. Наші можновладці проявляють дряблість,

нездатність відстоювати свій народ, його історію, його культуру, мову, територію. Це приводить до того, що росіяни (особливо ті, що проживають у Криму) роблять у нас, що хочуть: принижують нас, глузують з нас, бо ми цього дійсно (поки що) варті.

В існуванні бандитсько-кримінальної влади винні не тільки робітничий клас та селянство (знищене Л.Кучмою, як клас) не тільки інтелігенція, а й вся українська еліта. Це з її мовчазної згоди, з споглядацької позиції (не висовуйся!) в Україні гуляє «антиукраїнський вітер» бувших ворогів незалежності, треба перестати обливати брудом людину тільки тому, що вона з іншої партії, нагнітати в суспільстві протистояння. Потрібно працювати в ім'я нової України спільно, не нав'язувати ярликів, будувати і вчитися жити в демократичному суспільстві. Тим більше, що наші партії вироджуються через люмпенізацію, відсутність у них потужного інтелектуального прошарку. Слабо знаючи історію, вони не розуміють того, що інтелігенція розробила теорію, давала ідею, кликала до змін.

Треба політизувати жіноцтво, яке у нас і освічене, і політизоване, але ще не стало генератором перетворень, залишається поза політикою, не може реально впливати на справи в державі.

Ситуація, що склалася в Україні, у сфері економіки, ідеології, моралі, науки (перелік можна продовжувати до нескінченності), свідчить про слабкість державного апарату, нездатність еліти виконувати покладені на неї функції. Даються в знаки століття перебування під іноземним ігом, незацікавленість метрополії мати національну політичну еліту. Історія свідчить, що першою запровадилась у пануючій державі наша еліта. Хто «не продався» - знищувався (морально чи фізично). Відкіля ж взятися патріотам? Ось чому в переломні моменти наш народ виявлявся неспроможним висунути із свого середовища таких політичних діячів, які б відповідали рівню поставлених завдань. Народ вибирає таких, які його достойні. Різні оцінки і погляди на всю нашу історію (Переяславська Рада, революція 1917-1920 рр., дії ОУН-УПА, голодомор, НАТО, ЄС) свідчать про те, що українське суспільство не відповідає поняттю єдиної політичної нації, яка в Україні поки що не склалася. Значна частина населення обрусіла, а еліта не може (чи не хоче) зрозуміти важливість етапу становлення нової держави.

Негативно впливає на формування національно-свідомого етносу і слабкість національної політичної еліти - основного носія системних перетворень, реформ. Багато зробивши позитивного на етапі становлення держави, вона несе найбільшу відповідальність за втрачені можливості і перспективи, що країна поринула у безладдя, а народ - у зневіру. Це ми сьогодні на перших місцях по корупції, беззаконню, хабарництву, «тінізації» економіки, низькому життєвому рівні та ін. . Особисте збагачення - ось головне кредо чиновника. І якби цього не було «наверху», був би порядок і «внизу». В кінцевому рахунку все залежатиме від того, чи здатні ми створити українську (!) правлячу еліту, чи буде вона патріотичною, чи матиме вона почуття святості до Вітчизни. Росія перш за все «скуповувала» еліту, мізки, висмоктувала кров нації.

Довгими роками нами правили і правлять недолугі, і помічників собі підібрали як і самі, і закони створювали під себе, і ніколи, хоч би яким бездарним не виявився, добровільно не відмовляються від влади. Розбрат, невміння і небажання власні інтереси підпорядкувати загальнодержавним, завдають нашій країні великого лиха, виставляють її на посміховище усьому світові. А наш же народ не гірше від інших, він має таке саме право на свою державність і добробут, як і інші державні народи. Державницька робота можновладців повинна бути рішучою, вираженою, з тверезим розрахунком і, саме головне, в ім'я народу, щоденна праця для народу і з народом. Поки що українська еліта (значна, переважна її частина) і народ зберігають колоніальну залежність чи то в питаннях зовнішньої політики, чи то в енергетиці, чи то в територіальній цілісності, в мові. Це наслідки перебування століттями під владою інших країн, особливо Росії. Таким народом легко управляти, ним легко маніпулювати.

На жаль, зусилля нашої творчої, політичної, ідеологічної еліти не відповідають вимогам часу, вона сидить в «окопах», не дає відсічі теоретикам автономізації, преса, радіо телебачення часто займають позицію стороннього спостерігача, тоді як наш ідейний противник сміється з нашої мови, відсутності єдності, невмінні відстоювати свої інтереси, дряблості. А це несе загрозу національній безпеці, це працює на ворогів нашої країни. До влади має прийти нова генерація, яка спроможна діяти адекватно вимогам часу.

Саме своєю непослідовністю та проведеними новаціями, як праві, так і ліві провладні сили фактично девальвували в очах громадськості основні цінності і політичної реформи, і помаранчевої революції... На часі - національне пробудження.

Список літератури

1. Іванченко Р.П. Я повертаю Україні те, що в неї викрадено.
2. Статті. Нариси. Роздуми. - К.: Український письменник, 2005.
3. Дугин А. Основы геополитики России.- М.: 1999.
4. Тузла: з Ким маємо справу? «День», 2003.

Одержано 15.11.10

УДК 316.4.063.4

В. Л.Штефан, доц., канд. іст. наук, А. М. Янкова, ст. гр. ДІ-10

Кіровоградського національного технічного університету

Такий рідний, близький і...незнаний

В статті автори на основі опублікованих, але маловідомих фактів, матеріалів спростовує усталену думку про В. І. Леніна як захисника селян, інтелігенції, російського народу взагалі, і показує його як людину, яка уміла провокувати народ на вбивство, бунт, заколот заради здобуття влади через створення кровавого терористичного режиму кучкою авантюристів.

ленін, класова боротьба, диктатура пролетаріату, ненависть, геноцид, терористичний режим, ЧК, демагогія, терор, репресії.

Сьогодні в нашому суспільстві і серед вчених існують різні, а часом і антагоністичні, погляди на радянську владу, систему і її вождя В. І. Леніна. Про Леніна, його ідеї та про створену ним партію написано багато не випадково: він «перевернув» весь світ. І щоб там не говорили, а без СРСР, без класової боротьби, диктатури пролетаріату та багато чого іншого, світ таким би не був. І у надто полярних поглядах на Леніна і його вчення є доля правди: так, він геній, неординарна особистість. Ленін не думав про те, що про нього скажуть нащадки. Ми ж це спробуємо зробити.

В марксистсько-ленінській теорії було те, що кликало кудись вперед, в незнане і це незнане захопило багато людей. Тисячі мрійників клали своє життя заради ідеї, до якої прилипли зграї шахраїв, авантюристів, кар'єристів, садистів, карних злочинців, які врешті-решт спотворили і саму ідею, створивши небачену у світі тоталітарну систему.

Тоталітарна система, впливаючи на людину з дня народження, міняла її свідомість, ментальність, поведінку, культуру, цінності, підірвала її генетичне коріння, основу. Були втрачені загальнолюдські цінності і принципи, зв'язок з світовою культурою та рівнем життя. Фінляндія, якій вдалося вирвати з обіймів російських більшовиків, не дивлячись на відсутність природних ресурсів, досягла дивовижних